

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrtletja 1 gld. 30 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXV.

V Ljubljani 27. kimovca 1872.

List 39.

Bogoslovec pa naravoslovec.*)

Bogoslovec in naravoslovec, tako se navadno ali vsaj mnogokrat misli, ta dva si pač morata biti prava nasprotnika. Kar ta zagovarja, oni pobija, kar oni dokazuje, zopet ta zamuje. Naravoznanstvo podkopuje vero, vera pa je nasprotnica naravoznanskemu napredku, — tako si domišljajo.

Namenil sem se temu mnenju nasproti dokazati, da si pravi blagoslovec in pravi naravoslovec v svojih delokrogih nista nasprotnika, da to, kar zastopa bogoslovec, t. j. sveta vera, nikakor ne ovira naravoslovca prostega sukanja na njegovem polji, ter da se od druge strani tudi ni bati, da bi napredek v naravoslovju mogel veri škodovati ali jo celo podkopati; in naslednjič, da nasprotje, ki vender premnogokrat nastane med bogoslovci in naravoslovci, nima svojega vira niti v veri niti v naravi, marveč da mu je drugod iskati vzroka. —

Um, imenitni dar, s katerim spoznavamo resnico, prejel je človek od Stvarnika zato, da bi pred vsem spoznaval Njega samega, večno Resnico. Da bi pa uboga stvar mogla doseči neskončnega Stvaritelja, ponižal se je sam do nje, ter se ji je razodel, in sicer na dvojin način.

Podučeval je prva človeka sam, navduševal pozneje s svojim duhom očake in preroke, ter poslal nazadnje lastnega Sina, ki nas je učil večne resnice. To razodenje je — vsaj veči del — zapisano v sv. pismu. Ono je tedaj prva knjiga razodenja Božjega; kar tu beremo, je in ostane neoveržljiva resnica.

Druga knjiga razodenja Božjega pa je narava. „Nebesa pripovedujejo“ — tako poje kraljevi prerok (ps. 18, 2), — „nebesa pripovedujejo slavo Božjo, in dela Njegovih rok oznanjuje obnebeje.“ In kakor uči sv. Pavel (Rim. 1, 19—21), pripelje opazovanje in premišljevanje narave tudi človeka, kteremu ne sije luč svete vere, k spoznavanju Boga in Njegovega veličastva. Ker nam tedaj, kakor v sv. pismu in sploh v nadnaravnem razodenju, tako tudi v naravi govori Bog, kteremu je laž nemogoča, mora tudi glas narave biti glas resnice.

Resniča pa resnici ne more nasprotovati. Večna Resnica ne more drugač govoriti v sv. pismu, drugač v naravi. Bogoslovec, ki bere sv. pismo, in naravoslovec, ki skuša brati knjigo narave, nista si tedaj nasprotnika, marveč prijatelja, ki drugi drugemu podajata roko, drugi drugemu pomagata in se podpirata. Oba iščeta resnice, poti ste različni.**)

*) Taki čversti spisi so kakor nalašč za sadanji čas; toraj prosimo g. pisatelja, da bi blagovolil večkrat kaj pisati. Vr.

**) In ako katol. naravoslovec, ki resnico v razodenju že ima, ves verski nauk zanemarja, nikoli ne bere verskih bukev, vere v djanji ne spolnuje, on poslednjič začne veri nasprotovati, in konečno se mu vse zgubi. Vr.

slovcu zaprek, marveč se bode veselil njegovega napredka, zakaj dobro si je svest, da bode natančneje spoznanje narave le poterdilo razodeto resnico, ki jo on uči. In naravoslovec, čitajoč resnico iz knjige narave, ne bo podkopalval vere niti sebi niti drugim, marveč spoznavši v naravnih skrivnostih isto večno resnico poterdil bo sebi in drugim versko prepričanje.

Da ta sklep ni napačen, poterjujejo nam mnogi izgledi gorečih zastopnikov verske resnice, ki ne le da niso bili nasprotniki naravoznanskemu napredku, marveč slove tudi sami kot učeni naravoslovci; in ravno tako premnogi izgledi naj bolj slovečih naravoslovcev, ki so pa zraven imeli prav terdno versko prepričanje.

Med prvimi le imenujem očeta noveje astronomije, veleslavnega Kopernika, ki je bil kanonik, in je svoj novi po njem imenovani astronomični sostav posvetil ali daroval tadanjemu papežu Pavlu III.*)

In v današnjem času slovi jezuit Secchi med naj bolj učenimi naravoslovci in naj prvimi zvezdogledi. Izmed naravoslovcev, ki pri vednostih in svojih preiskovanjih vere nikakor niso zgubili, naj omenim znane Newton-a (b. Njuten), ki je bil veren in pobožen kristjan. In kakega duha je bil Keppler, naj pričajo sledeče bosedes, s kterimi sklepa imenitno astronomično delo blizo tako-le: „Zdaj mi tedaj le še ostane, da obernem slednjič oči in roke od svojega dela proti nebu, ter pobožno in ponižno molim Očeta luči. Ti, ki z lučjo narave vzbujáš v nas hrepenenje po luči milosti, da nas z njo vodiš do luči večne slave, zahvalujem Te, Gospod in Stvaritelj, da si me razveselil s svojim stvarjenjem, zakaj s serčnim veseljem so me navdala dela Tvojih rok. Glej, tukaj sem dokončal delo svojega poklica...; ljudem, ki bodo brali te dokaze, sem razodel slavo Tvojih del, v kolikor se omejeni moj duh more bližati Tvoji neskončnosti. Moje serce je ljubilo resnico, do nje sem skušal priti. Ako sem pa kaj učil, kar Tebe ni vredno, poduči me, da popravim. Ako me je čudapolna lepota Tvojih del storila prederznega, ali če sem iskal lastne slave izverševaje delo, ki je namenjeno Tebi v čast, odpusti mi milostljivo in dobrotljivo. Slednjič mi dodeli milost, da to moje delo povikšuje Tvojo slavo in je dušam v prid, ter da nikoli ne škoduje.“

Iz tega se tedaj vidi, da razmerje med vero in naravoslovjem nikakor ni tako, da bi si njuna zastopnika kterikrat morala sovražno nasprotovati. Pri vsem tem pa ne moremo tajiti, da sta si bogoslovec in naravoslovec premnogokrat vendar le nasprotnika. Komu ni znano, kako sovražno so v svojem času naravoslovci napadali svetopisemski pojem o stvarjenji sveta? Kako so posebno ob začetku današnjega veka

*) Prm.: Beckmaun, zur Gesch. des Copernik. Systems II. S. 12.

mnogi naravoslovci veselja pijani kričali, da geologija kmalo spodbi keršanstvu podnožaj, astronomija pa mu streho prodere! Ali, le govori s svojim nekdanjim znanjem, ki se je podal na naravoslovsko polje, skoraj ne bo drugač, kakor da se kmalo prepričaš, da je izgubil vso vero, kolikor je je pred malo leti še imel. Od kod toraj to? Kje iskati vira tej prikazni? — Hočem na to kratko odgovoriti.

Pervi vzrok je slaba volja. Ako se človek v slabem pomenu Boga boji, si želi, da bi ga ne bilo. Ta želja ga kmalo zapelje, da začne dvomiti o resnici njegovega bitja in sploh o vsem nadnaravnem. Iz tega dvoma se skuša izviti z dokazovanjem. Pa zdaj mu ni več na tem, da bi prišel do resnice, marveč da bi se prepričal, da je res vse tako, kakor si sam želi. In kmalo se mu posreči dokaze tako zaviti, da ne dvomi več, marveč postane popolnoma nevéren.

Čeh dokazov pa bi naravoslovec iz svoje vede tudi navidezno nikdar ne mogel izpeljati, ako bi ne prestopal njenih mej. Naravoslovec se ima pečati z naravo in njenimi prikaznimi, ter poiskati postav, po katerih se prikazni godi. Dalje njegova veda ne seže. Prestopil bode tedaj svoj delokrog, postavil se — extra artem — kakor hitro bode nekaj dalje vprašal, od kod narava, od kod njene postav, so li od Boga, ali si jih je dala sama. S takimi in enakimi vprašanji o Bogu, duhu, svobodi peča se teologija in filozofija, nikakor pa ne naravoslovje. Ako tedaj naravoslovec vsa ta vprašanja zaničuje, vse to taji, ter se tako postavi v veri sovražno taborišče, vzrok temu ni njegova veda, in naravoslovje, marveč slaba špekulacija, kateri se je vdal naravoslovec izstopivši iz svojega delokroga.

Slednjič je pa preslabo poznavanje nasprotnega pa tudi lastnega stališča kakor drugod tako tudi med bogoslovci in naravoslovci dostikrat poglavitni vzrok prepira in nasprotovanja. Bogoslovci so večkrat preslabi naravoslovci, da bi mogli vselej ločiti, kaj je vednostno dognana resnica, kaj le negotova hipoteza: a naravoslovci so v obče še veliko slabiji bogoslovci, in dostikrat še naj potrebnejših verskih resnic ne vedo, kaj še le, da bi vselej na tanko ločili med nezmotljivim cerkvenim naukom in pa mnenjem posamesnih razlagalcev sv. pisma; da bi mogli vediti, kaj res uči sv. pismo, in kaj le oni sami ali drugi napačno iz njega brati hočejo. — Sploh je pa skušnja še vedno pokazala, da se le oni, ki so v lastnem delokrogu le poveršni, brez temeljite vednosti, radi ošabno s prepiri zaletavajo v ptuji delokrog, ter z učenostjo bahaje se sovražno mečejo kamnje na drugo polje. Prava in temeljita učenost stori človeka ponižnega, zakaj pravi učenjak še le na tanko spozná, koliko mu je še neznanega; zato pa tudi ne bo ošabno segal v ptuje delokroge, marveč strogo se bo držal lastnega stališča, in težko bode katerikrat prišel v konflikt. Zakaj povsod, kjer se naravoslovske vede dotikajo z bogoslovskimi, posebno s svetim pismom, kaže se vzajemnost toliko lepše, kolikor bolj natančne so preiskave, na kolikor viši stopnji je veda. Tako je bila najnovejša izmed naravoslovskih véd, že omenjena geologija, ki se peča s preiskavanjem zemlje in posebno okamnelih ali kako drugač ohranjenih ostankov iz starodavnih časov, v svojem prvem početku silna nasprotnica vere in sv. pisma; a današnji čas, ko je ta veda z natančnejimi preiskavami storila že velik korak naprej, poterjuje nam ravno ona prav določno mnogo v svetem pismu zapisanih resnic, n. pr. o stvarjenji sveta, kako je Bog v šesterih dneh zaporedoma pripravljval zemljo človeku za stanovanje, dalje o vesoljnem potopu in drugo. — Tako imamo od napredka te in drugih naravoslovskih véd pričakovati le naj boljšega uspeha tudi za versko stališče. Bogoslovec se torej ne trese pred vedno bolj natančnimi

naravoslovskimi preiskavami, marveč z veseljem jih pozdravlja, naloga naj mu je po mogočnosti soznaniti se tudi z njihovimi rezultati. — So pa in morajo biti zastopniki verskega stališča nasprotniki onih laži-naravoslovcev, ki versko naravoslovsko stališče le polovičarsko poznajo, ter imajo o obeh napačne pojme, potem se pa z učenostjo širokoustijo po umazanih časopisih, ter mislijo podkopati in uničiti sv. vero pobijaje z dokazanimi naravoslovskimi resnicami dostikrat nauke, ki jih sv. vera nikdar učila ni; drugi pot zopet kazaje nasprotje med verskimi resnicami in naravoslovskimi sanjarijami, ki jih vera nikdar poterditi ne more in jih tudi ne bode. S takim ravnanjem osramotujejo in smešijo sicer le sami sebe, a vendar pri nevednih, katerim svoje spise vrivajo, tudi mnogo škodujejo. Zato pa je treba pozornosti, da se taki kakor resnejši napadi na sveto vero s pojasnjenjem resnice vsikdar krepko odbijajo.

Pelindrajsetleznica ob Jadranskem morji.

V Skednji, 10. kimovca 1872. Stoječ na prijetnem homcu Skedenjske višave tik jadranskega morja, oziraje se po široki veličastni in mirni vodni planjavi, premišljuje zdaj mogočne vojne barke, ktere pa zavolj daljine so se vidile ko majhni čolnici na Ljubljani, zdaj prelepe „mandrije“ teržaške okolice: zagledam neutegoma „karoce“ (kočije) ena za drugo hiteče proti Skednju, in ko bi trenil ustavile so se pred stanovanjem ondotnega gospoda dekana, ki je bilo že napolnjeno z gg. duhovni.

Vprašaj, zakaj toliko duhovnov delavni dan in že o poli osmih zjutraj v Skednju? — Poslušaj! Deset mašnikov, ki so prvi posvečenci Njih vzvišenosti, premilostlivega sedanjega škofa teržaško-koperske duhovne vladije obhaja danes svojo 25letnico svojega duhovništva. Izvolili so si Skedenj (Servolo), da hočejo ondi s svojim preljubljenim vladikom to slovesnost obhajati, in da bi slovesnost bila toliko častitljivi, pripeljali so seboj še tudi drugih 10 duhovnov, med katerimi je bilo 5 p. n. gg. korarjev.

V dekanijskem stanovanji, poklonivši se g. dekanu, oblekli so se v cerkveno že pripravljeno obleko, ter grejo 2 po 2 po svojega vikšega pastirja in kmalo pridejo z njimi v navadnem redu v farno cerkev sv. Lorenca mučenika.

Ura je odbila osem, in viši pastir stopijo pred veliki altar, kakor pred 25 leti tako tudi zdaj, nekervavo daritev za svoje perve posvečence darovat nebeškemu Očetu. Med sv. mašo so vsi izvanenega prejeli naj sve-tejše Rešnje Telo iz rok svojega vikšega pastirja.

Dragi bralec, rečem ti, to djanje je bilo v resnici ginljivo!...

Po sv. maši šli so iz cerkve v prostorno stanovanje Njih vzvišenosti, v katerem je bil zajutrek.

Gledati to častitljivo družino je bilo v resnici veselje. Radost sijala je na obrazu vsakterega 22 zbranih, posebno pa pri onih 10, kateri so obhajali 25letnico. Ne-previdoma mine prijetni čas, ura bije tri četerti na deset, znamnje, da grejo zopet v cerkev.

Toda Božja hiša, poprej tako lepa v svoji obleki, zdaj črna žaluje... Zakaj? Oh, ni vsih, kakor so bili pred 25 leti. Štiri izmed njih je pokosila nemila smert, v njih mladosti jih je pogreznila v črni grob; zato hité zdaj v cerkev molit in prosit nebeškega Očeta, ako kateri njih rajnih součencev v večnosti terpi zavoljo kakošnega pregreška, ktere ga se nobeden laglje ne vdeleži, kakor ravno duhoven pri svojem imenitnem pa tudi težkem opravilu v vinogradu Gospodovem, da bi njemu odpustil, in po molitvi in daritvi sv. maše, ktero hočejo ostali za nje opraviti, vse vzel v nebeške prebivališča. V ta namen začela se je črna maša z asistenco, ktero so imeli

mnogočastni župnik g. Urban Golmajer, kateri poprej ravno zavolj tega niso bili obhajani. Pred sv. mašo odpele so se bile dnevnice in molitve za umerle. O polne bilo je opravilo dokončano. Bil je delavnik, vendar je bila cerkev z verniki napolnjena.

Iz cerkve zedinjeni gredo k svojemu Očetu, mil. škofu, in poklonivši se jim izročé klasično poczijo, vzeto iz njih hvaležnih serc, katero eden izmed 10 deklamira v pričo vsih, ter razodeva ne samo svojih, ampak občutke vsih 10 svojemu višemu pastirju.

Ura je 1 čez poldne in glas se sliši po vertu sprehajočim: Gospodje, obed je pripravljen; in zdajci jih je skupaj 23. Obed spodoben, veselje veliko, vse bolj po domače, bili so vsi kakor eden. Vsim se je vidilo, da jim je drago biti v taki družini. Čas napitnic pride, pri-serčnost se še bolj vname. Eden izmed deseterih napije v imenu součencev premilostnemu gospodu vikšemu Pastirju v latinskem jeziku; ali ker ta jezik, kakor je sam rekel, ni mu šel tako iz serca, kakor pak materinski slovenski, je dokončal napitnico v domačem jeziku, kar je serčno veselje obudilo.

Na to vzdignejo se Njih Vzvišenost in govoré: „Zahvaljujem se za Vaše odkrito serce; bodite prepričani, da ljubim vso duhovščino svoje škofije, Vas pak ljubim še več, ker Vi ste moji pervenci!“ Živio, živio!... je bil odziv.

Kmalopotem drugi izmed 10 v glatkem, kratkem, pa čverstem latinskem govoru nazdravi sv. Očetu pa-pežu Piju IX. Ogromni „Vivat“ je odgovor.

Njih vzvišenost napijejo presvitl. cesarju Frančišku Jožefu, in z živimi odzivi so bile napitnice dokončane, z njimi pa tudi kmalo po tem obed. Po obedu je bilo zopet radostno in prijazno kremljanje; v vsakem kotu na vertu jih je kaj skupaj stalo in veselo pomenkovanje se je razlegalo.

Proti večeru je bilo vse dokončano. Nekteri odpe-ljali so se v Terst, nekteri pak ostali so v Skednju pri gostoljubnem gospod dekanu. —

Bog živi tudi naše Goriške verstnike na Sveti gori, kateri iz tega pisanja spoznati morejo, da nam kakor pervencem našega mil. škofa ni bilo moč tudi pri naj boljši volji k njim priti in z njimi se zediniti.

Eden izmed nazočil.

Marsikaj o cerkveni umetnosti.

Odperete pisma.

IX.

Spreljubi!

Kaj pa, ko bi se sedaj spravila nad cerkvene oblačila? Imenitna reč so pri katol. Božji službi in vredna, da se o njej spregovori kaj temeljitejše. Najprej nekaj o cerkvenih oblačilih sploh.

Gledati je pri cerkv. oblačilih na blago in lepotičje, in pa na podobo ali obliko pri obleki. Kar se blaga tiče, iz katerega se narejajo cerkv. oblačila, tirja sv. Cerkev iz tehtnih in pomenljivih vzrokov pri cerkv. perilu, da je platneno ali iz konopnine in nič družega ne dopušča. Samo kjer že imajo albe, humerale ali altarne pertove iz bombaževine ali pávolnine, tam jim je tako rabiti privoljeno, dokler so take oblačila še za porabo, potlej pa se na novo ne smejo več iz enacega blaga napravljati. Pri korporalih, palah in purifikatorijih pa nikoli ni privoljena pávolnina. (S. R. C. 15. Maj 1819). Za druge cerkv. oblačila zunaj perila imenujejo cerkv. določila zlato, sreberno in svilnato robo; pavola je naravnost prepovedana in enake tvarine, iz katerih so časih oblačila v vsakdanji rabi ljudi. Volna res ni med prepovedanimi tvarinami, ali vendar naj se

skuša kolikor mogoče dobiti svilnato ali židano blago, ki je, se vé da, dražji, pa veliko veliko močnejši in zato toliko delj za rabo. Kaj pomaga za malo soldov kupiti kaj ponarejenega in za trenutek bliščečega, ki čez malo lét več za rabo ni in je treba zopet novega; to ni mo-dro gospodarstvo.

Kar se tiče barve pri cerkv. oblačilih, jih sedaj cerkev natanko določuje. Cerkevne določila le pet barv poznajo in dopuščajo: belo, rudečo, zeleno, vijoličino in černo. Rumena (c. flav.) in plava (c. caerul.) ni privoljena v cerkv. določilih (S. R. C. 19. Decem. 1829). Prepovedano je tudi to, da bi eno in isto oblačilo, izdelano v različnih barvah, se rabilo za več barv; pač smé zarad lepoticja tudi drugih barv biti primešanih, ali vendar mora biti le ena barva poglobitna in v toliki obilnosti, da vsak, ki vidi obleko, reče: to je bela, to je rudeča obleka itd. Samo oblačila zares zlatega tkanja terpi Cerkev za vse barve razum vijolčine in černe, ker imamo od zbora za cerkvene obrede tole določilo: *An sacra paramenta revera auro maxima saltem ex parte contexta, pro quocumque colore, exceptis violaceo et nigro, inservire possint? Resp.: „Tolerandam esse locorum consuetudinem relate tantum ad paramenta ex auro contexta.“* To pa nikakor ne velja od oblačil rumenih ali zlate barve (S. R. C. 29. Mart. 1851). Tudi se vijolčina barva ne smé rabiti za černo. S. R. C. 23. Jul. 1868: „Missas defl. celebrandas esse omnino in param. nigris, adeo ut violacea adhiberi nequeant, nisi in casu quo die 2. Nov. Ss. Eucharistiae Sacramentum publicae fidelium adorationi sit expositum pro solemni Or. 40 hor.“

V srednjem veku izdelavali so cerkv. oblačila večí del po samostanih; in živa vera, ki je navdajala verne in veliko spoštovanje do hiše živega Boga, ki je napolnovalo ljudstvo, ni prašalo: kaj je narcenejši, temuč kolikor je premoženje dopuščalo, se je odbiralo v Božjo službo, kar je bilo dobiti naj lepšega, naj dragocenejšega in naj častitljivšega. Ni še bilo v tistih prejšnjih stoletjih fabrik in prekupovavcev, ki bi bili dobička iskali pri izdelovanju cerkvenih oblačil; temuč umetniki, večí del po samostanih živeci, ki jih niso prašali: za koliko narceneje narediš ali: kako hitro boš izdelal, dobili so blago in vsega potrebnega v roko, in reklo se je: tu imaš vsega, kar potrebuješ, zdaj pa delaj dokler hočeš, da le kaj dostojnega izdeláš. Zato iz tistih časov, za lepoto hiše Božje in za Božjo čast vnetih, ne najdemo goljufivih izdelkov le za oko in videz narejenih, temuč vse je pravo, za moč, z nar. večo umetnostjo izdelano, in pobožni duh, ki je navdajal umetnika, najde se vdih-njen umetnemu izdelku. Tudi podobe na cerkv. oblačilih so bile take, ki so vedno kak viši pomen imele; najdeš margarán ali granatno jabelko, zdaj cvetoče zdaj sad: — iz živalstva oroslana, slona, krilatega leva, orla, pelikana, ali pa podobščine iz stare in nove zaveze itd. Vendar od 16. stoletja dalje se je ta reč veliko na slabše zasukala, odkar se je dobičkarija ter špekulacija polastila izdelovanja cerkv. oprave. Duh časa ni bil več duh pobožnosti, zato se je tudi zgubil pravi duh in zaumen za cerkveno umetnost, in fabrike so časih jele ravno take izdelke prodajati za cerkv. opravo, kakor za pre-grinjala na oknih, za zofe in stole. Terdno, stanovitno blago umaknilo se je capam za par lét, in tudi olepšava na njih je zgubila vsak pomen; bolj ko je bilo marogasto, bolj se je hvalilo. Marsikaj vzrokov je to zagrešilo; vmes časih, se vé da, tudi uboštvo cerkvá, ki so bile primorane segati po tem, kar se je dobilo narcenejšega, akoravno vedno resničen ostane prigovor: kar silno ceno kupiš, drago plačaš. — Zadnje desetletja se je hvala Bogu, v tej zadevi precej na bolje obrnilo; zahvati se imamo zato posebno bratovščinam sv. R. T., ki so krenile na boljšo pot in so pridobile nekaj fabri-

kantov, ki jim izdelujejo blago pravo in terdno pa kolikor moč v cerkvenem duhu vravnano. (Konec IX nasl.)

Vincencij Vovk,

bivši dekan v Metliki in kasneje župnik v šent-Rupertu na Dolenjskem.

(Spisal Janez Müller, župnik na Mirni pri šent-Rupertu.)

IV. (Dalje.)

Otroci, ki so se hodili učiti za sv. izpoved in za prvo sv. obhajilo, znali so brati skoro vsi. Da jim je ta nauk bil lažji, ker so imeli silno daleč, odločili so gosp. dekan, da so gospodje kaplanje otroke po podružnicah učili; eden v cerkvi pri „Trih farah“, eden pri sv. Antonu v Ternovci, in eden pri sv. Martinu v Metliki. Vsak dan po veliki noči je bil ta nauk do konca učnega leta; začel se je vselej ob dveh popoldne. Nekateri otroci so bili jako umni in so se prav dobro naučili kerščanskega nauka.

Da so gosp. dekan župljane za cerkveno obiskovanje bolj vneli, začeli so cerkev za cerkvijo popravljati, pa vse z majhnimi stroški; česar ljudje niso utrpeli, to so dali sami, da je bila le cerkev lepa, kar je ljudem jako prikupovalo cerkev. Poddružnica je vsaka imela kaj novcev, ker so ključarji mošt jeseni pobirali in na podružnično dajali, in kedar je bil skupaj, prodali so ga, kolikor so mogli — čem boljše je bilo gospodarstvo, tem več so novcev dobili za olepšavo ostarelih cerkev; a ker je to gospodarstvo sploh bilo slabo, preskerbeli so gosp. dekan, da se je z boljšim naméstilo, kar sicer marsikteremu razvajanemu ključarju ni bilo po všeči, ali gosp. dekanu je moralo bolj mar biti za cerkve, kakor za osebno samovoljo. Le župnijska cerkva ni imela dohodkov — takih, s kakoršnimi so se po nizno smele ponašati podružnice. Oskerbil jo je križanski red, pa premalo. Nemudoma so se gosp. dekan lotili popravljanja. Najpopreje so s kositarjem prekrili zvonik — po stavbi, kakor je prav primerno mestni veliki cerkvi. Zvonik je torej imel lep klobuk, ali v njem so bili majhni zvonovi, res premajhni za tako veliko duhovnijo. Začeli so premišljati, kako bi preskerbeli glasnejše zvonjenje; novcev ljudje niso mogli skladati; brez pritežnosti pa so dajali mošta, vsak po velikosti svojega zemljišča in po ljubezni do cerkve za nove zvonove, ter nabrali so ga veliko, ki so ga pozneje drago prodali. Zdaj so nemudoma določili, kake glasove morajo imeti novi zvonovi — in naročile jih v Ljubljani pri Zamasu. Zvonove pripeljejo z veliko slovesnostjo in obešijo. Veliki zvon je težak nad 43 stotov. Plačali so jih s tem, kar so bili dobili za nabrani mošt, kolikor pa je novcev manjkalo, dali so jih sami g. dekan. V lepem zvoniku in poleg tako soglasnega zvonjenja pa je bila zelo revna ura; za to se pogode z znanim urarjem v Lučinah — in naredi prav dobro uro. Le mestna cerkva je sedaj potrebovala še olepšave. Popravljen so bile cerkve pri „Trih farah“, kjer je bilo tačas navadno pokopališče tudi Metličanov; tudi cerkev žalostne Mater Božje je bila olepšana: pomalal jo je bil podobar in malar iz Kranja — Ehegartner. Ta malarija je prav dobro dopadla ljudem, zato g. dekan zopet začel misliti na župnijsko cerkev, da bi jo dali zmalati. Ker so ljudje bili prepričani, da je njih darežljivost izdatna, so zopet radi dajali mošta; kmalu pa bi bila lepa namera spodletela zaradi nemirnega 1848. leta; gosp. dekan ne odjenjajo. Začeli so iskati sposobnega umetnika, ker Ehegartner je bil umrl. Govorili so z nekolikimi Italijani, ki so se po malem tudi s slikarijo pečali, pak niso nobenemu mogli zaupati cerkvene malarije, zato ne, ker

jih niso do dobrega poznali. Eden Italijanov nasvetuje nekega Domenika Fabris-a iz Osop; pozvedujejo, koliko zná, vse ga hvali; torej reko po-nj pisati in leta 1849 umetnik pride in začne na presno malati. Nekaj je bilo že leta 1849 izdelanega; stebre ob zidu so tudi pomramorili. Malarija na oboku je med obodi: nad velikim altarjem so štirje evangelisti, na oboku vnebovzetje Mater Božje. Po cerkvi je verhi oboka pekel; Jezus pred Pilatom, Jezus na Oljski gori, Samarijanka, sv. Janez Kerstnik, sv. trije Kralji in vstajenje Jezusa Kristusa, pa Vera, Upanje in Ljubezen. Med temi slikami pa je ostalo veliko praznega zida; ná-nj je drug Italijan naredil lepe arabeske in povsod je cerkvo prevlekel z zelenkasto barvo. Kaj lepa je bila dokončno zmalana cerkev jeseni 1850 in pripravljena za blagoslovljenje, ker bila je skoro vsa prenovljena. Gosp. dekan k blagoslovljenju povabijo mnogo gostov; radost je bila splošna; zato so tudi z veseljem in s ponosom tako lepo cerkev kazali ptujcem, česar je bila vredna posebno zaradi izvrstnih slik. Da so Božjo službo tem bolj povečali, oskerbeli so cerkvo z lepim belilom ter platneno robo, z lepo cerkveno obleko. Z njih pomočjo so Metličanje ustanovili godbo: godce je dobro izučil Lavosl. Colnar, ki je svoje dni pri domačem polku bil podkapelnik. O velikih praznikih je v cerkvi sv. Nikolaja v Metliki pri slovesnih sv. mašah bila godba z lepim petjem, kakor se le po večih mestih utegne slišati. Tako je bilo tudi z drugimi cerkvenimi slovesnostimi. Vse to pa je tudi silo veliko ljudstva vabilo k Božji službi in k vsakojakim cerkvenim slovesnostim; navezovalo jih je bolj na domačo cerkvo, — in res je ob nedeljah in praznikih svetišče bilo kar z ljudmi natlačeno. (Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ribnice. Molitve in procesije za sv. Očeta so bile v Ribniški dekaniji opravljene mesca avgusta. Vdeležile so se jih vse duhovnije. 16. avgusta, dan Karmelske Mater Božje, smo se zbrali pri novi Štifi, duhovnije Ribnica, Dolenjavas, Struge. Od Ribnice smo šli vsi skup v procesiji na namenjeno božjo pot. Tje so tudi prišli iz duhovnij Drage, Loškega potoka, Sodražice, z Gore in sv. Gregorija. Ljudstvo je bilo silno veliko, duhovnov 10. — Gosp. Babnik je pridigoval priliki primerno, jaz sem imel veliko mašo. —

Duhovniji Lašiče, Rob (Turjak) ste šle k Materi Božji na veliko Slivnico; Dobropolje k domači podružnici. Bog nam daj viditi kmalo sad naših molitev.

M. Skubic.

Iz Osilnice. J. St. — Pri nas je bila procesija sv. Očeta za zmago k podružnici sv. Ane in Božje porodnice Marije Device na mali Šmarni dan, ko je ona s svojim rojstvom žalostnemu svetu veselje naznanila.

Iz farne cerkve in 4 podružnic od vsih strani fare z gorečimi molitvami romali smo v peto podružnico sv. Vida. V tej cerkvi so se zedinile vse podružniške procesije v eno in nenavadno veliko množico vernih ovčic s svojim dušnim pastirjem, dasiravno so imeli po 3, in velik del farmanov celo do 4 ure hodá daleč. Vzdignili smo se od tam med glasnimi molitvami in pobožnim petjem naprej proti hribu sv. Ane.

Do solz in glasnega zdihovanja po cerkvi bili smo tudi možaki terdih serc nehote ginjeni, ko smo premišljevali v ginljivi pridigi Marijo pomoč kristjanov, tolažnico vsih žalostnih in začetek našega veselja, z zaupanjem, da tudi Piju IX bode pomagala, ki je pomoč kristjanov in varhinja sv. cerkve in našega sv. Očeta Pija IX.

S slovesno sv. mašo in lavret. litanijami se je sklenilo opravilo.

Iz Vatovelj, na kranjsko-primorski meji. J. Vč. — Dobro znamnje za naše sicer slabe čase je to, da se ljubezen do križanega Jezusa z napravljanjem križvega pota povsod po Slovenskem močno razširja. Tudi mi smo bili vsi ginjeni in hvaležni, ko nam je 1. sept. 14 verlih mladenčev neslo v cerkev table svetega križvega pota, ki ga nam je naslikal g. Alojzij Gecelj iz Kranja. 14 belo oblečenih deklic z gorečimi svečami v rokah je svetilo in velikanski obhod je razodeval, kako so ljudje veseli te naprave. Blagoslovil in postavil ga je č. o. Frančišek Kopitar iz Gorice. Bog nam ohrani še mnoge leta čast. gosp. duh. pastirja Jan. Terana, ki tako lepo skerbi za povelicanje hiše Božje. Zastonj se repenčijo naši nasprotniki zoper sv. vero: slava križa se povsod razširja. Zastonj gerčé gerdi novi ajdje, da naj se keršanski nauk verže iz šol. V cerkvi je tolažba, v družini nevernikov pa zdražba.

Z Bohinja, 20. avg. (Dopolnovanje k št. 34 — obkrajšano. Vr.) Bohinjci, ki so sv. kat. Cerkvi in njenemu poglavarju zvesto vdani, so zmerom imeli milo sočutje s terpečim Pijem, so z veselim Očetom se veselili, z žalostnim pa žalovali in se tako v duhu vdeleževali vsih imenitnijih dogodb iz njih življenja. Hranili so pa to svojo iskreno ljubezen in nar. glokokejšje spoštovanje bolj na tihem, ali so jo k večjemu z obilnimi podpisi milovalnih in čestitajočih adres in z majhnimi darovi svojemu nar. višemu pastirju samemu razodevali. Ali dandanašnji, ko so zakleti sovražniki vsega katol. življenja že očitno in prederzno bahali in lagali, da se za papeža in njegove pravice le še duhovni in mala pešica od njih zapeljanega ljudstva poteguje in briga, velja posebno tudi v tem oziru vsem katoličanom Kristusovo resno opominovanje: „Takó naj sveti vaša luč pred ljudmi, da vidijo vaše dobre dela in časté vašega Očeta, ki je v nebesih“ (Mat. 5, 16). Radostno smo toraj brali slavnega odbora bratovšine sv. Mihela na Dunaji sedanjemu kat. Cerkve žalostnemu stanu jako primerni sklep, da naj se po avstrijskih škofijah napravijo od 2. julija do 15. avg. t. l. velikanski sprevodi na milostne kraje Marije Device s tem namenom, da bi na prošnje vernikov Ona pri svojem Sinu stiskanemu sv. Očetu in zatirani Cerkvi slavno zmago, narodom pa stanoviten mir in bratovsko edinost zadobila. Obžalovali smo le to, da se zarad daljave do sedaj naj bolj obiskovane božje poti na Brezjah nismo mogli z drugimi duhovnijami begunjske dekanije v praznik sv. Ane tamkaj sniti. Iz te nemile zadrege reši nas modri predlog gosp. bistrškega župnika, naj bi se po zgledu ljubljanskega mesta in njega okolice na veliki Šmaren vse 3 bohinske fare zbrale na Bitnjah v prostorni podružnici Mariji Kraljici živega rožnega venca posvečeni, kjer je ta dan že tako velik shod ljudstva iz vsih kotov Bohinja. Gotovo ti je, častiti bralec, ako si kdaj v to romantično kranjsko Svičo zašel, dobro znana ta prijazna cerkev Marijna, ki je ob enem tudi za tukajšne prebivalce naj bližnja božja pot; kajti ona te prva pozdravlja kot veselo znamnje in mila priča čenjenja Božjega, ko se po dolgem popotovanji skoz tako imenovane „Stenže“ vstopiš na majhen klanec, od koder se odpre mikalen razgled po spodnji dolini. V ta hram Božji k svoji preblaženi Materi smo se zatekli toraj 15. ob 10 dopoldne v dvojnem obširnem sprevodu. Da bi pa slovesnost tega nam zelo zaželenega dneva toliko bolj povzdignili, obljubili so priljudni g. prof. Marn, sošolec našega spoštovanega g. fajm. M., ko so jih prosili, da hočejo o tej slovesnosti pridigati. Imel bi veliko pisati o njih gorečnosti in dobroserčnosti tukaj že 2 leti zaporedoma. Priserčna hvala, in Bog poverni!

Po tihi maši v farni cerkvi ob 3/9 tedaj se je začela veličastna procesija pod duhovskim vodstvom k

omenjeni podružnici, kjer sta nas že pričakovala gg. župnik Koprivniški in kaplan od Stare fare z obilnim številom pobožnih molivcev. Pač ginljivo in presunljivo je moglo biti z ajdovskega gradca gledati 2 mogočni kardeli, ki sta eno čez Savski most, drugo čez Babno goro s cerkvenimi zastavami in z znamenjem zveličanja glasno prepevaje litanije vsih svetnikov in lavretanske počasi proti Božji veži se pomikovali, ne kakor nekdanj Valjunove čete s kerviželjnim srcem vse podreti in pomoriti, karkoli bi se v bran stavilo, temuč z blagim namenom: terdnjavo na Skalo sv. Petra zidano z orožjem molitve rešiti silnih oblegovalcev in serditih sovražnikov. Po opravljenih prošnjah za sv. Očeta in splošnje potrebe so g. Marn v krepkem in lepem govoru jasno in slehernemu lahko umevno razlagali vzrok današnjega slovesnega obhoda, in kdo je prvi sprožil prelepo misel po vseh deželah in kraljestvih avst. cesarstva pod bandero sv. križa sklicati in v duhovno vojsko združiti vse zveste otroke sv. Očeta. Pravili so, kako se je na vabilo bratovšine sv. Mihela začelo živo gibanje po slovenskih in drugih pokrajinah, kako je ravno danes na tisuče zbranih gorečih romarjev na božji poti Dobrovski pri Ljubljani. In poslušalce tudi prepričati, kako kervavo potrebno je z gorečo molitvijo in drugimi pobožnimi vajami vstopiti se v versto viteških vojskovalcev za pravice sv. apostolskega prestola, popisali so 1. hude vojske, ki so sv. katol. Cerkve zadevale pod njenim vojvodom Pijem IX, in 2. so po besedah sv. pisma (Job. 7, 1), da je človekovo življenje že sploh vojska na zemlji, vsakemu kristjanu posebej priporočevali serčni boj zoper 3 silovite sovražnike, ki svojo moč dobivajo nekaj iz naše lastne spridene nature, nekaj pa iz brezbožnih načel in krivih naukov brezvercev novejšega časa. Ti nasprotniki človeške sreče so zaznamovani v 1. listu sv. Janeza (2, 16). Vse, kar je na svetu, je poželenje mesa in poželenje oči, in napuh življenja, kar ni iz Očeta, ampak iz sveta.“ Zavračevali so nas, kako se je vojskovanje s škitom sv. vere oboroženim, ozirati se na prekrasni zvezdi Marijo in Pija.

Današnja slovesnost je pač imenitna; kajti taki sprevodi v ogromnem številu doverševani so neutajljivo znamenje vzajemnosti in edinosti katoliške, zraven pa tudi vesel dokaz, kako zelo so se goljufali sicer lisični liberalci in papeževi sovražniki, ki so pri določilu verske resnice o nezmotljivem Učeniku škodoželjno zahrumeli, kako bo od sedaj naprej fara za faro Kristusovega namestnika zapustila in se podala v ljubeznjivo naročje novih luteranarjev, ki se lažnjivo „starokatoličane“ imenujejo.

Pričajo nam sedanje procesije, kako je pravo zadel pravični in bistroumni protestant Žuželka, ki je zasmehovaje nečimerno upanje „Döllinger-jevih“ priveržencev kmalu po razglasu té dogme leta 1870 v svoji Reformi pisal: „Jedro katoliških stanovalcev je v svoji večini tako cerkveno-verno in Sedežu sv. Petra vdano, da bi z nejevoljo zavrnili vse prizadevanje svobodnjakov, ki hoče od Rima jih ločiti. Celó malomarneži, ki se le po zunanem še v cerkvenem občestvu znajdejo, se kar malo ne bodo potrudili svoje cerkve z drugo zamenjati.“ In nadalje, kako slavno spričevanje verne vdanosti in ljubezni dajejo ti obhodi katoličanom samim! O kako mora biti to veselo tolažilo za visokočastitljivega starčka v večnem mestu, kadar beró in slišijo, kako katoliški svet zanje moli, ki so sami v pismu do kardinala Antonelli-a rekli, da ni boljšega poročstva za Cerkve in za njenega poglavarja od molitve, ktera se obrača k Njemu, ki ima v svojih rokah osodo vladarstev, in kateri zamore s samim migljajem vmiriti valove in vpokojiti viharje.

Iz Slovenograške doline. Po privoljenji mil. kneza in

in škofa je vsa dekanija Stari terg opravila božjo pot za sv. Očeta na Homci pri Mariji Devici v god rojstva Matere Božje. Iz trinajst duhovnij so priromali ljudje v procesijah med petjem, molitvijo, zvonilom in germenjem možnarjev. To je moralo vsako serce omehčati, ktero je še keršansko.

Pridigi in maše so bile znotraj in zunaj cerkve v kapeli. Ceni se, da do 7000 ljudi je bilo pričujočih. — Veliko jih je opravilo spoved in sv. Obhajilo.

Da so prelepi slovesnosti krono postavili, je dopoldne ob devetih 16 gg. duhovnov poslalo sv. Očetu telegram v Rim in še tisti dan ob 9 na večer je prišel v Slovenji gradec odgovor po telegrafu v tem pomenu, da sv. Oče vernikom, ki so se sošli k tej cerkvi, za to sinovsko vdanost zahvalo naznanujejo in jim apostoljski blagoslov s posebno ljubeznijo podeli. — (To je lepo in častljivo za Vas, sosodje Štajarci! Bog Vas živi! Vr.)

Procesija za sv. Očeta na Sveto goro pri Gorici. — (Konec.) Pet ur je potrebovala procesija iz Gorice do verha Svete gore.

Vse to terpljenje romarjev je bilo tolaživni dar, da bi se Bog, gledé na taisto usmilil spokornega ljudstva, ter mir podelil cerkvi in prostost njenemu poglavarju.

Hitela je romarska procesija kakor pokorni Izak na goro, ne da bi bila ona darovana, temveč da bi se taisti po nekervavem na verhuncu gore za njo daroval večnemu Očetu, ki je bil njemu pokoren do smerti na križu; zavoljo tega tudi je v ta spomin viditi med procesijo, kolikor raznih farmanov, toliko križev, znamenj zatajevanja.

Hitela je romarska procesija na verh gore, kakor Mozes na goro hiti molit ob času vojske z Amalekiti, da tudi ona na verhuncu sv. gore z združenimi molitvami sprosi zmago Gospodovemu ljudstvu.

Hitela je romarska procesija na verh gore, kakor David na verh Sijona, Salomon na verh Mórije, da kakor ona dva, tudi oni — romarji — odločeni od posvetnega šuma Bogu potožijo stiske svete cerkve, nadloge, preganjanje njenega sv. Očeta, Kristusovega namestnika na zemlji.

Hiteli so na Sveto goro pobožni romarji rešit sv. Očeta; sicer zaničevani, zasmehovani od liberaluhov, posvetnjakov, nevernikov, slabovernikov, po zgledu Kristusa, svojega Gospoda, ki kakor mož bolečin, zasmehovan in zaničevan od vsih, hiti na goro Kalvarijo rešit človeštvo večnega pogubljenja.

Ta čas pa, ko procesija romarjev hiti kviško na goro, nam je serce veselja kipelo viditi od rane zore celo jutro vedno polno ljudstva pri mizi Gospodovi. Tisuči romarjev so bili spovedani, tisuci obhajani, veliko sv. maš branih, med tem pa vse po natlačeni cerkvi in okoli nje moli, zdihuje k Bogu, prepéva — vse z naj večji pobožnostjo, ter je viditi in spoznati, s kako svetim namenom je ljudstvo prišlo na goro.

In zdaj, ko pričnejo razni oddelki procesije s svojimi krizi in banderi prihajati v svetišče, se bolj in bolj pokriva verh gore z romarji — eni grejo iz cerkve, drugi v cerkev; eni od spovednic, drugi k spovednicam; eni od mize Gospodove, drugi k nji; in to verstenje je terpelo od zdaj naprej dolgo čez poldan.

Okoli osme ure pristopijo prevzvišeni nadškof k altarju Marije Device ter berejo tiho sv. mašo z veliko pobožnostjo in vsi ginjeni. Z njimi se sklepa vsa množica, prosijoča za katoliško cerkev in njenega poglavarja.

Kteri niso mogli v cerkev so klečali na širokem prostoru pred cerkvijo, na dolgi trati za cerkvijo tje do pokopališča — po skalovju okoli in okoli, v senci gormovja, kjerkoli je bil kaki pripraven prostorček.

Blizo devete ure prispejo zadnje kardela procesije do verhunca gore in do Marijnega svetišča.

Tu je bilo zbranih okoli 45000 romarjev; deset tisuč in še čez jih je na gori prenočevalo, nekaj jih je prišlo že na vse zgodaj na goro; procesija sama, čez devet četert ur dolga, je imela po zagotavljenju gospodov izmed viši vojaščine, ki so bili tudi na gori, gotovo dvajset do petindvajset tisuč; iz Kanalskega, Tminskega in bližnjih Beneških gorá je po zagotavljenju gg. duhovnov, ki so jih po drugi poti pripeljali na goro, prišlo nar manj deset tisuč romarjev; iz Črniškega in goriških gorá, kar jih je prišlo tudi po drugi stranski cesti, jih je bilo čez tri tisuče; in česar se je vsak pričujoč lahko prepričal, je bilo moštvo v zlo obilnem številu zastopano.

Vsa ta velika velika množica tedaj je prišla molit, in zares — molila je brez izjemka goreče in stanovitno.

Pisatelj teh verst je bil na večer pred tega dne, kakor ob eni čez pol noči, ko pride iz spovednice — povsod po cerkvi in zunaj cerkve, in prepričal se je z lastnimi očmi, da tudi mlado ljudstvo ali zoli ali poje, ali pa mirno počiva; — nobene nar manji narodnosti ni bilo zapaziti. Ravno tako je bil pisatelj dopoldne, ko je bila ona nezmerna množica že skupaj, večkrat tu in tam med njo zašel, in tudi tu je bilo vse, mlado in staro — v pobožno molitev zamišljeno.

Romarja, ki je vidil poldrugi sto duhovnov in toliko drugo duhovno vojsko, je pač lahko obhajala misel: „Ako je Bog z nami, kdo bo zoper nas? Si Deus pro nobis, quis contra nos? (Rimlj. 8, 31.)

Bog je vedno in gotovo z nami, ker mi zvesti katoličani išemo le samo Boga, njegovo čast in njegovega Sina odrešenja. Išemo povišanja njegove cerkve, pa rešenja njegovega namestnika na zemlji; tedaj je tudi gotovo Bog z nami. Nas je pa tudi večina, nasproti malovercem.

Druzih enacih procesij po naši deželici se je vdeležilo okoli trideset tisuč romarjev: v Logu pri Ipavi, v Bituljah pri Černicah — v Berdih nad Kviškem, v Bolcu itd.; na Sveti gori sami pa med 40 do 50 tisuč romarjev; tedaj se lahko šteje, ko so slabotni, stareji in otroci ostali doma, da se je veči del hiš in veči del prebivalcev te deželice vdeležil svetega romanja za sv. Očeta, in da le majhno je kardelce liberalcev, ki se zavoljo svojega nasprotovanja zoper Cerkev in sv. Očeta niso vdeležili romanja.

Tedaj je romarju na Sveti gori serčnost zrastle in se za vselej vterdila pri tem premisliku: da večina je le samo na naši strani; in zapustil je Sveto goro z mislimi: „Si Deus pro nobis, quis contra nos!“ in šel je proti domu s terdnim sklepom: serčno tudi na dalje se vojskovati in bojevati za pravice katoliške Cerkve in sv. Očeta zoper vsakterega nasprotnika, terdno prepričan, da „zmaga bo gotovo naša.“

Med s. mislimi in pobožnimi molitvami pričujočih je minula sv. maša prevz. nadškofa. Nato je v. č. o. Evstahij, gvardijan frančiškanskega samostana na Kostanjevici, v terdo napolnjeni cerkvi imel lepo vbran govor do poslušavcev.

V 1. delu sosebno je skazoval prednosti sv. Očeta rimskega papeža pred vsemi družimi udi katol. cerkve, da je papež 1. naj prvi, nar imenitnejši učenik; 2. naj prvi delivec Božjih dobrot; 3. glava sv. katoliške Cerkve; 4. prvi in resnični namestnik Kristusov na zemlji. Pri vsacem oddelku je govornik pripovedoval dosedanje dela in zasluge sv. Očeta Pija IX za našo cerkev.

V drugem delu je govornik naj prej živo popisal sedanji žalostni stan sv. Očeta, in je tedaj poslušalce podučeval, kaj da je storiti slehernemu dobremu kato-

ličanu v sedanjih časih; treba je namreč: a) čuti, da se povsod po vsih družinah ohrani živa in neomahljiva ljubezen do sv. Cerkve in do nje vidnega poglavarja; b) delati dobro, sosebno za Cerkev in za sv. Očeta papeža Pija IX, kterega sovražniki brez prenehanja preganjajo, in c) moliti neutrudljivo, da Bog pomoč pošlje.

Po dokončanem govoru je k altarju pristopil preč. korar in dekan mons. Budav, ter je imel peto sv. mašo. Pri ti sv. maši so bili pričujoči kakor azistent prevzv. knez in nadškof v vsi škofovi opravi ter so z introitom pričeli in s škofovim blagoslovom dokončali sv. mašo, sicer pa so bili na svojem škofovem prestolu.

Znamenito je bilo to sv. opravilo za nadškofa, zakaj imeli so ga pervikrat, odkar so nadškof, v tem svojem svetišču. Svetišči na Sveti gori namreč in ono na otoku Barbani imate goriškega nadškofa kakor svojega neposrednjega gospodarja. Znamenito pa je bilo to sv. opravilo tudi za pričujoče ljudstvo, katero v toliko številu in tako iz cele škofije, kakor je bilo ta dan zbrano na Sveti gori, še ni imelo nikdar svojega prevzv. nadškofa med seboj; kakor tudi oni še nikdar niso imeli veselja viditi tako nezmérne trume svojih ljubljениh ovčic o taistem času in na taistem kraju krog sebe.

Vsi ginjeni so tedaj prevzv. nadškof podelili škofov blagoslov ti veliki veliki trumi svojih ovčic, v Bogu zbranih, da bi jim trojedini Bog, Oče, Sin, sv. Dah, vse milostno podaril, česar koli jim je treba k časni sreči, in česar še več zahtevajo k povikšanju in zagotavljenju svojega dušnega blagra.

Še veči sreča pa je došla to mnogoštevilno romarsko družbo s tem, da so knez-nadškof, nalaš za to priložnost pooblasteni od sv. Očeta, pričujočemu ljudstvu papežev blagoslov in z njim sklenjeni popolnoma odpustek podelili.

Vse ginjene, vse na kolenih so neštivilne množice sprejele sv. blagoslov, sklenjeni s popolnoma odpustkom za tiste, ki so opravili spoved sv. Obhajilo in drugo k temu potrebno.

Bilo je okoli desete ure dopoldne, ko se je vse to doveršilo na Sveti gori; ljudstvo kakor je vse to doseglo, ni iskalo nič drugega, ne počitka, ne jedi in pijače — preveselo duhovne jedi in pijače — se je ulilo v trumah, kakor v potocih, z verha gore, doli po cestah, po stezah, kodarkoli jih je kaj. Preden so minule tri četerti ure, so bile vse pota od verha do dna gore natlačene ljudstva odhajajočega; in zopet je bilo mogoče občudovati njega nezmerne trume. Svetišče pa z vso njegovo okolico je ostalo tudi še vse napolnjeno z romarji, ker pričel se je zdaj talijanski govor.

Talijanski govor je imel v. č. o. Bankič, iz jezuitovskega reda, ki je povsod v naših krajih znan kakor goreč govornik. Govoril je o sedanjih žalostnih časih, o preganjanju sv. Očeta in o dolžnosti jih po moči podpirati, in za nje moliti.

Za tim govorom so bile pete litanije Matere Božje in k zadnjemu blagoslov s presvetim Rešnjim Telesom. Vse to je bilo doveršeno o poli ene čez poldan.

Zdaj so se razkropile in proti domu vernile še zadnje trume romarjev, in le nekteri, kterim je čas pri-pustil, so ostali na gori do hladnega popoldneva, ter so še večkrat obiskovali svetišče pred svojim odhodom.

Tako se je vse spolnilo, kar se je imelo ta dan go-diti, Bogu in Mariji v čast, Cerkvi pa in sv. Očetu v pomoč.

Le samo romanje pa bi ne pomagalo ne nam ne svetemu Očetu, za ktere se je opravilo tudi ne, ako bi procesija štela milijone romarjev.

Zato, o romar! zapusti nadalje svoj navadni greh; to bo post, kterega bode Bog za dobro sprejél, in delaj pokoro. Poslušaj besede, ki jih o ti zadevi govori pre-

rok Izaija (58, 5 id.): „Raztergaj verige hudobije, raz-veži butare, ki te težé, reši zaterete, in odvzemi jim vsako težo. Lômi lačnemu svojega kruha, in pelji ubožce in potikavce v svojo hišo; ko vidiš nazega, obleci ga, in ne zaničuj svojega mesa (svojega bližnjega; usmili se ga). Tedaj se bo tvoja luč zasvitila kakor zarja, in tvoje zdravje (to je, tvoje dušno zdravje) bo hitreje prišlo, in tvoja pravičnost pojde pred teboj, in Gospo-dovo veličastvo pojde za teboj. Takrat boš klical, in Gospod bo uslišal; vpil boš, in on poreče: „Glej, tukaj sem!“

Ako tedaj se ravnamo po tih besedah preroka Izaija, se bode Gospod Bog na naše romarske procesije mило-stivo ozerl in molitve naše dobrotljivo uslišal, in pri-hodnje leta bodo pričevale od tega, da je Gospod nas slísal in uslišal, ter Cerkvi zmago podelil, Papeža pa rešil nadloge in jih zopet povzdignil. Naj se zgodi!

Gorica, 5. septembra 1872.

Razgled po svetu.

Kje je naše otenje. Kako „dobro“ voljo ima Italija s Prusijo vred za tlačenje in nadaljno zatiranje kato-liške Cerkve, pojasnuje „Genf. Correspondenz“ v do-pisu iz Rima. Italijanski frajmavarski ministri bi po tem dopisu prav radi duhovske redove zaterli; toda do-tlej ne morejo nič določnega storiti, dokler ne dobijo iz luteranske Prusije dotičnega povelja. (Uboga Italija meni, da je „svobodna“, ker jo luteran ima na vervi!) Toda tudi v Berlinu céncajo, ali bo v preganjanji katol. Cerkve mogoče dalje iti, da bi z Bizmarkom vred vse na nos ne padlo. Na shod treh cesarjev, meni dopisnik, je reč zastavljena. Ako se Bizmarku vsreči Rusijo in Avstrijo nakloniti, da bode te mirno gledale prusko po-čenjanje, potlej bode knez kancler Herostrat naprej lo-mastil v svojem trinoštvu zoper Cerkev; ako bode pa vidil, da Avstrija utegne še zmožna biti razvijati za-stavo vere in pravice, bode mógel pa postati.

Nadalje skazuje dopisnik, kako je le na katoliški podlagi Avstrija mogočna postala, in da le na tej pod-lagi je njeno otenje; odkar se tej podlagi odmika, gre na slabeje. Gotovo je tedaj sovražnik Avstrije in dina-stije, kdor katoliško vero spodkopuje.

Napoleon III zapravljan. Veličanstvo Napoleon III, pravi „Unità“, je bil začel vojsko zoper papeža z bu-kvami, ki jih je sam pisal ali pa dajal pisati, kakor „Na-poleon III in Italija“, „Papež in kongres“ in enake. Njegov tiskar je Enrik Plon, ki je od Napoleona prejel „križ častnega kardela.“ Sedaj ta Plon Napoleona toži, da mu ni čisto izplačal tiska za „Življenje Cezarjevo.“ V pismu 8. sept. 1872 pravi Plon, da je vse počél, da bi izposloval plačilo, pa zastonj, in je prisiljen Napoleona tožiti. Toliko mogočni cesar tedaj veljá za bore-pisarja, ki se prička s tiskarjem, ki ga revež ni plačal! — Kdo vé, kaj bo še z marsikterim pisarjem, ki piše zoper Cer-kev in čednost ali bukvice in verstice, ali pa „blattelce“, kadar bode že vse preveč zaničeval dobrotno prizanaš-ljivost Božjo?

V Alzaciji podpisujejo velike oporeke zoper neusmi-ljeno pregnanje jezuitov. Protest, ki ga je zložil stras-burški viši pastir, so podpisovali ne le katoličani, am-pak tudi celo protestantje in republikani. Prusi sovra-žijo katoličanstvo, njegovo duhovstvo in naj bolj jezuite — to je ljudem dosti. Že okoli 70000 podpisov je po-slanih do alzaško-lorenskega predsednika in dan na dan prihajajo na novo. — Ni čudo, da v tej deželi fanati-škega preganjanja prebivalcem ni všeč in išejo izseljevati se. V Mühlhausen-u je nedavno delavec iz Rixheim-a naznanil vradniku, da se hoče izseliti. „Kaj pa je faj-mošter zopet pridigal? Ali je vas on sem poslal?“ tako

ga je sprejel pruski vradnik. Odgovoril pa mu je: „Ne potrebujem nobenega fajmoštra za to, da vém, kaj mi je storiti in sam previdim, da ni dobro tukaj domá biti, kjer izganjajo jezuite, redemtoriste, šolske brate!“

Rimsko. Nagla smert neprenehoma kreše junake nove zlagane Italije. 6. avgusta je nekaka smertna vročica napadla in končala g. Tibaldia, soposestnika vladnega časnika „Opinione“, — in pa poslanca Bertolami-a. „Nazione“ pripoveduje, kako sladko se je Bertolami še pred malo dnevi veselil, da je dal svoj prvi glas v Rimu v zbornici, in da je Italiji odpertá nova doba blagra (!) in velikosti. Revez ni vedil, da je tudi njemu, ki služi cerkvenemu ropu, že grob odpert, da je tako blizo sodba! — Od lanskega jul. do letošnjega avgusta je umerlo 9 laških poslancev. Sploh jih v Rimu pod tujo vlado toliko več umira kakor pa se jih rodi, da si liberaluhi ne vedó razlagati in natolcujejo, da matere rojence skrivajo! Se vé, da stupidna laž nič ne pomaga in „Reforma“ mora priznati: „Če bo kaj lét takó, da Rim ostane pušava.“ Tako, pravi „Unità“, se je pisalo trikrat: v prvo, kadar so papeži prebivali v Avinjonu; v drugo, kadar je bil Napoleon I storil Rim za cesarsko mesto; in v tretje dandanašnji, ko ondi veleva Janez Lanza.

Iz Ljubljane. Bogoslovske šole se začnejo 7. oktobra; oglasiti se je treba popred.

Oblastnik temé tolikega česčenja nebeške Kraljice, ki se je godilo une tedne po svetših Marije D. v prid sv. Očeta, nič več ni mogel z mirnim očesom gledati. Strašno je udaril s parkeljnom po Materi Gospodovi in po njenem tako zvestem častivcu Piju IX, udaril s sredstvom svojega ljubljanskega ljubljence, ki mu tako zvesto seje ljuliko nejevere. Primérjal je Marijo, kakor jo katoličani častimo, z nekdanjimi egiptovskimi, gerškimi, rimskimi malikinjami; papeže gerdí, da so v Cerkev vpeljali malikovanje (mnogoboštvo); nas katoliške kristjane je počastil kar naravnost, da Marijo po božje molimo; se vé, da jezuitov tudi ni mogel prezreti in zlagal se je čez toliko- in tolikrat pa še spet, da pri njih namen posvečuje pomočke.

Ukljub temu pa, da se v čisto katoliški deželi ljudstvo tako nesramno hujška zoper sveto vero in da zunaj besede nimamo nobenega pomočka za brambo njenih resnic, ko se celo prečešena Božja Mati z malikinjami primérja, namestniki Jezusa Kristusa z aposteljni malikovavstva preklinjajo, — ukljub vsemu temu se spoštovanje do papeža, česčenje Marije Device, sploh gorečnost za sv. vero čedalje bolj vterjuje. Za hiše Božje, njih lepoto, čast skerbé duhovni in verniki, da je čudo.

Ravno te dni n. pr. smo imeli lepo priliko viditi lični podobi Jezusovega in Marijnega Serca, kateri je za Brezovico naslikala gospodičina Langusova, in so ju pretleko nedeljo med lepo slovesnostjo blagoslovili prečast. stoljni dekan g. J. Zupan in v čeversti pridigi pojasnili česčenje Jezusovega in Marijnega Serca. — Tudi za Komendo je domači umetnik v Kamniku g. Kozelj prav lepo naredil podobi presv. Jezusovega in Marijnega serca.

Da pa bralci tudi vedó, po čém je um in pamet novih krivovercev, naj povemo samo to, da skrunivec Matere Božje se nad tem jezi, ker imamo katoličani mnogotere podobe Matere Božje „namesto edine Matere Kristusove“ („statt der einen Mutter Christi zahllose Holzpuppen mit dem äusseren Schmuck einer irdischen Königin...“). — Postavimo, da bi kdo jezljal, „da imajo podložni namesto edine cesarjeve matere brezštevne njene podobe z mnogoterim „lepotičjem“ — ali

ne bodo vsi ljudje rekli: ta človek je „bedak“ ali pa „pijan“, ki ne vé, da v podobi spoštujemo cesarjevo mater samo.

Pri učiteljskem shodu 24. t. m. je bilo blizo 300 učiteljev iz slovenskih krajev in nekaj iz Hervaškega. Bolj bistvene želje, ki so jih izrekli, so te le: 1. Učiteljska pripravnica bodi vse skozi slovenska; nemški in hervaški jezik naj se uči ko zavezni tvarini; taka slovenska pripravnica naj bode tudi v Mariboru, v Celovcu pa slovenska realka. — 2. Nemščino učiti po ljudskih šolah po deželi je potrata časa; torej o tem prestopijo na dnevni red. — 3. V oziru plače naj se učitelji vojakom in vradnikom vstric stavijo, in naj imajo plačo 700—400 gold.; pa kosec zemlje 1—2 orali za kaki 2 kravi. — 4. Cerkeniki nočejo biti, — bire nikakor ne pobirati; za orglanje ko častno opravilo naj se vsak s svojim župnikom zmeni. Z duhovni hočejo v edinosti biti, samo da jih podpirajo v povišanji njih plače itd. — 5. Šolske nadzornike hočejo le samo izmed sebe voljene, ne duhovnov ali učenikov iz srednjih šol itd. — V obravnavi so se pokazali nekteri moški in lepi značaji, pa tudi nekaj liberalizmovih lis in peg.

Posvet za podporno duhovsko društvo se je prav po bratovsko obravnaval 25. tega m. popoldne ob 5. Blizo 70 gg. duhovnov vsake verste je bilo pričujočih. Osnovane pravila so se še enkrat na tanko pretresle in sem ter tje po večini glasov nekoliko premenile in dopolnile, ter se bojo sedaj vladi v poterjenje predložile, potlej bode prvi véliki zbor za volitev odbora itd. Prav veselo je, da se bode društvo duhovskih bratov na noge spravlja ki se zmiraj prijazniši razodeva. Iz ene dekanije so že naprej zunaj 2 ali 3 vsi pristop napovedali.

Velikega zbora slovenske Maticе se je vdeležilo čez 80 udov. Stajarci so prinesli seboj do 180 novih udov, ki so bili v odborovi seji 25. t. m. sprejeti. — Iz poročila: Matica se misli dunajske razstave vdeležiti. — Zalokar je Matici zapustil vse svoje knjige in spise. — Dalje: precej gorke pričke o Matičini tiskarnici med strankama. Nekoliko besed o tajništvu in o tem, kako naj se izdajajo šolske knjige. Dr. Mikložič izvoljen častni ud. — Glasovanje voljenih odbornikov še ni prešeto. —

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofiji. G. Janez Berčič, kapl. na Polšnjiku, je umerl 19. sep. R. I. P.!

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Pri procesiji v dan sl. imena Matere Božje kočevski, mozeljski in farmani Stare cerkve za sv. Očeta 24 gl. 18 kr. — N. N. iz teržaške okolice 5 gl. — Z Brezovce s prošnjo sv. blagoslova 5 gl. — Iz Poljske fare 2 neimen. 2 gld. — Daritev na Kopanji (po odšteti za Kopanjsko cerkev) 30 gl.; g. Ant. Čebašek, fajm. v Škocijanu 10 frank. v zlatu; g. A. Poglačar, oskerbnik v Cušbergu, 1 gl., več duhovnov 6 gl., preč. g. M. B. 1 sr. tolar, t. j. 2 gl. — Sv. Oče! blagoslovite nas — blagoslovite naše čede. (Brolih.) — Po gosp. kan. P. Urhu 50 kr. — S prošnjo za zmago sv. Cerkvi in sv. blagoslov 20 kr. — S. N. 10 gl.

Za pogorelce v Starem tergu pri Ložu. Iz št. Lenarta g. P. Peterlin 3 gl.

Za mis. g. Jož. Buha. Iz Idrije 4 gl.

Za bulgarski misijon. Iz Idrije 1 gl.

Za afrik. misijon bratovšnja iz Dobrove 4 gl. Od spečanih bukev ranjc. Milharčiča, ki jih je bil za misijon odmenil, 28 gl. — Nektere deklice 3 gl.